

Sygn. akt III AUa 653/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek del. SSO Gabriela Horodnicka – Stelamaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2016 r. w Szczecinie

sprawy J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 5 czerwca 2014 r. sygn. akt IV U 392/14

- zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i przyznaje ubezpieczonemu J. B. prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2014 roku;
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. na rzecz J. B. kwotę 210 (dwustu dziesięciu) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka del. SSO Gabriela Horodnicka – Stelamaszczuk

Sygn. akt III AUa 653/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 31 stycznia 2014 r. odmówił ubezpieczonemu J. B. prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, wywodząc, że ubezpieczony nie legitymuje się ustawowym stażem pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie uznał okresu pracy od 1.07.1971 r. do 31.07.1991 r. w (...) Zakładach (...) w K. na stanowisku stażysty, surowcowego, samodzielnego ekonomisty, starszego referenta oraz (...) Ltd sp. z o.o. w K. w okresie od 26.02. 1993 r. do 31.12.1998 r.

J. B. nie zgodził się z decyzją wydaną przez organ rentowy. Wniósł o jej zmianę poprzez uznanie jego prawa do emerytury. Podkreślił, że w spornym okresie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy roboty związane z dozorem inżynieryjno-technicznym. Wskazał, że charakter świadczonej przez niego pracy spełnia przesłanki pracy w szczególnych warunkach określone w wykazie A, dziale XIV, pozycji 24 rozporządzenia. Praca jego polegała bowiem na dozorcze inżynieryjno-technicznym i kontroli jakości i usług na oddziałach produkcji pomocniczej i podstawowej, gdzie były wykonywane, jako podstawowe, prace ujęte w wykazie A.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie domagał się jego oddalenia z argumentacją użytą w uzasadnieniu decyzji. W szczególności powtórzył, że ubezpieczony nie udowodnił, iż w spornym okresie wykonywał pracę w szczególnych warunkach, zgodną z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Nie przedłożył bowiem właściwych świadectw pracy, które to są niezbędne dla potwierdzenia okresów pracy w szczególnych warunkach. Z przedłożonych dokumentów zaś nie wynika, aby praca ubezpieczonego polegała na sprawowaniu bezpośredniego nadzoru nad pracownikami zatrudnionymi na stanowiskach zaliczanych do prac wykonywanych w warunkach szczególnych.

Nadto organ rentowy podniósł, że roszczenie ubezpieczonego było przedmiotem sporu pomiędzy stronami i zostało prawomocnie rozstrzygnięte orzeczeniem Sądu Okręgowego w Koszalinie w dniu 11 grudnia 2012 roku, mocą którego nie ustalono prawa ubezpieczonego do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Stanowisko Sądu Okręgowego w Koszalinie w całości podzielił Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalając apelację wyrokiem z dnia 3 lipca 2013 roku.

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Ubezpieczony J. B. (ur. (...)) po raz pierwszy złożył wniosek do organu rentowego w sprawie przyznania prawa do wcześniejszej emerytury w dniu 28.08.2012 r. Sprawa została prawomocnie rozstrzygnięta 3 lipca 2013 roku (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie) stwierdzeniem braku przesłanek do emerytury. Już kilka miesięcy później wpłynął kolejny wniosek o to samo roszczenie.

J. B. był zatrudniony w (...) Zakładach (...) w K. w okresie od 1 lipca 1971 r. do 31 lipca 1991 r. początkowo na stanowisku stażysty, a od 12 stycznia 1974 r. do 25 listopada 1975 r. na stanowisku surowcowego, następnie korzystał ze zwolnień lekarskich z tytułu wypadku przy pracy a od 1 czerwca 1976 r. do października 1976 r. był zatrudniony na stanowisku samodzielnego ekonomisty, od 1 października 1976 r. do 30 czerwca 1980 r. na stanowisku starszego referenta ds. wentylacji i klimatyzacji a od 1 lipca 1980 r. do 31 lipca 1991 r. na stanowisku brygadzysty przy odziarnianiu nasion.

W okresie od 27 grudnia 1973 r. do 12 stycznia 1974 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Do obowiązków ubezpieczonego na stanowisku starszego referenta ds. wentylacji i klimatyzacji w okresie od 1 października 1976 r. do 30 czerwca 1980 r. należało między innymi kierowanie działalnością w zakresie planowania, organizacji, nadzoru, kontroli i analizy pracy urządzeń instalacji odpylających, instalacji transportów pneumatycznych, instalacji nawiewnej, nagrzewczej, wyciągowej, klimatyzacji itp., nadzór nad obsługą konserwacją, remontami dla utrzymania tych urządzeń w stałej gotowości ruchowej nadzór nad remontami tych urządzeń, ustalanie wytycznych do rekonstrukcji i modernizacji tych urządzeń, opracowywanie planów zaopatrzenia części zamiennych, zamawianie potrzebnych urządzeń współpraca z organami kontroli środowiska, opracowywanie szczegółowych instrukcji eksploatacji i obsługi urządzeń, udział w komisjach awaryjnych, ustalanie wspólnie z przedstawicielami biur projektowych z zakresu dokumentacji technicznej w sprawach remontu, wymiany, modernizacji i doskonalenia procesów pracy, współpraca z komórką bhp, zakładową służbą p.pożarową w zakresie bezpieczeństwa pożarowego w

zakładzie, rozwijanie ruchu racjonalizatorskiego, współdziałanie w opracowywaniu planów i programów doskonalenia i doskonalenia kwalifikacji zawodowych pracowników, występowanie z wnioskiem o zwolnienie lub przeniesienie pracowników niewywiązujących się ze swych obowiązków, z wnioskiem o awansowanie pracowników o udzielanie nagród i premii oraz wyróżnień itp.

Kolejnym pracodawcą ubezpieczonego była firma (...) Ltd. spółka o.o. w K.. Świadczył tam pracę w okresie od 7 września 1993 r. do 31 grudnia 1998 r. pracując na stanowisku operatora maszyn. Do jego obowiązków należało ustawianie przez ok. 3 godzin dziennie linii produkcyjnych, nalewanie oleju silnikowego do pojemników i mniejszych za pomocą maszyny tzw. „nalewarki”, naklejanie etykietek na te pojemniki, ustawianie wagi, transport tych pojemników na zewnątrz zakładu, załadunek, wykonywanie czynności administracyjnych.

Na dzień zgłoszenia wniosku ubezpieczony ukończył 60 lat, rozwiązał stosunek pracy nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego; udowodnił 27 lat, 5 miesięcy i 8 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Organ rentowy nie uznał jego pracy za świadczoną w warunkach szczególnych, stąd decyzją z dnia 31 stycznia 2014 r. ponownie odmówił ustalenia prawa do wnioskowanego świadczenia z uwagi na brak wymaganego 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony J. B. nie zgodził się z przedmiotową decyzją i wniósł odwołanie, które jest przedmiotem niniejszego postępowania.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał odwołanie za niezasadne.

Sąd I instancji podkreślił, że niniejsza sprawa jest kolejną sprawą o to samo, która znalazła swój finał przed sądem powszechnym. Ubezpieczony domagał się ustalenia prawa do emerytury powołując się na pracę w warunkach szczególnych w sprawie IV U 1219/12 i identyczne żądanie zgłosił w niniejszej sprawie. Generalnie nie jest możliwe wielokrotne rozstrzygnięcie tego samego roszczenia przez sądy tego samego szczebla. Przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie dopuszczają do takiej sytuacji stanowiąc w art. 199, że sąd odrzuci odwołanie, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Specyfika postępowania przed sądem ubezpieczeń społecznych spowodowała, że przytoczona reguła uległa pewniej modyfikacji na jego gruncie. Stanowisko pozwalające na ponowne rozstrzygnięcie sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych zostało wypracowane na drodze orzecznictwa sądów powszechnych i Sądu Najwyższego (II UK 289/11, III AUa 579/12, III AUa 579/12, III AUa 1118/12, III AUa 672/12, wyrok SA w Szczecinie). W postępowaniu tym bowiem, pomimo takiego samego roszczenia, odwołanie dotyczy innej decyzji organu rentowego.

Jakkolwiek Sąd I instancji wyraził swoje wątpliwości co do zasadności zaprezentowanego stanowiska, to z ostrożności procesowej rozpoznał sprawę merytorycznie. Wątpliwości Sądu meriti budzi przede wszystkim możliwość powoływania kolejnych świadków (w niniejszej sprawie członków załogi) w kolejnych sprawach i traktowanie ich jako nowych wniosków dowodowych. Może to bowiem, zdaniem Sądu Okręgowego, generować wielokrotne (nawet liczone w dziesiątki) postępowania w tej samej sprawie. Nie wydaje się, aby było to zgodne z duchem ustawy, dążącej do wyeliminowania sytuacji, w której w obrocie prawnym funkcjonują różne prawomocne wyroki dotyczące tej samej kwestii. Niemniej jednak, mając na uwadze przytoczone orzecznictwo Sąd meriti rozpoznał sprawę ponownie przeprowadzając postępowanie w zakresie nowych dowodów, niezgłoszonych w poprzedniej sprawie.

W myśl art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych / Dz. U. Nr 162, poz. 1118 z późniejszymi zmianami/ ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39, 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat — dla kobiet i 65 lat — dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Przy czym emerytura tego rodzaju przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Sąd I instancji wskazał, że J. B. domaga się ustalenia prawa do emerytury, której podstawową przesłanką jest praca w warunkach szczególnych. Zgodnie z art. 32 ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura na zasadach określonych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. (Dz. U. z 1983 roku Nr. 8 poz. 43 z późn. zm.). W myśl przywołanego wyżej rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Nadto pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienionych w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Uprawienie do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych jest skutecznie jedynie wówczas, gdy wszystkie wskazane wyżej przesłanki spełnione pozostają kumulatywnie. Brak jednej z nich przekreśla możliwość stwierdzenia żądanego prawa.

Jakkolwiek poszczególne przesłanki uprawniające do świadczenia emerytalnego z tytułu pracy w warunkach szczególnych, łącznie z wykazem stanowisk zostały określone w przywołanym wyżej rozporządzeniu, to ogólną definicję pracy w warunkach szczególnych zawiera ust 2 art. 32 ustawy emerytalnej. Zgodnie z jego treścią za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Zatem przy ocenie czy określone stanowisko może być zaliczone do wykonywanych w warunkach szczególnych należy mieć na uwadze wskazówkę interpretacyjną zawartą w cytowanym przepisie.

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości w ocenie Sądu meriti, że ubezpieczony osiągnął wiek określony przepisami i legitymuje się wymaganym stażem pracy i nie należy do otwartego funduszu emerytalnego. Niemniej jednak nie spełnia podstawowego warunku polegającego na wykazaniu 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczony nie dysponuje świadectwem potwierdzającym pracę w warunkach szczególnych. Jednak brak tego rodzaju świadectwa pracy nie stanowi przesłanki przesądzającej o braku uprawnieniu do świadczenia emerytalnego, którego tytułem jest praca w warunkach szczególnych. Świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach oraz zwykłe świadectwa pracy nie są bowiem dokumentami urzędowymi w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast omawiane świadectwa traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c., stanowiące dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak i do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Zatem dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy rzez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Sąd I instancji dokonał analizy zakresu pracy ubezpieczonego w spornym okresie w kontekście zeznań zawnioskowanych świadków to jest S. W. i B. O. — współpracowników ubezpieczonego. Wziął również pod uwagę fakt, że w sprawie warunków, w jakich ubezpieczony świadczył pracę w (...) w sprawie IV U 1219/12 zeznawały już inne osoby, również pracujące z ubezpieczonym. Zeznania ich w zasadzie są zbieżne. Świadek S. W. potwierdził, że zakres obowiązków ubezpieczonego był bardzo szeroki; obok prac stricte fizycznych wykonywanych w warunkach zapylenia zajmował się również przydzielaniem pracy robotnikom, zapewnianiem materiału do produkcji, sporządzaniem raportów dotyczących podległych mu pracowników, ich oceną, wnioskowaniem o nagrody i premie. Wprawdzie przede wszystkim podkreślał w swoich zeznaniach ciężkie warunki pracy i bagatelizował czynności administracyjno-biurowe wykonywane przez ubezpieczonego, to wyłania się z nich obraz podobny do ustalonego w poprzedniej sprawie. Ten zaś został już oceniony zarówno przez sąd pierwszej instancji jak i sąd apelacyjny. Nie można zapominać, że w świetle art. 365 § 1 kpc orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Mając na względzie przywołany przepis Sąd nie mógł wywieść innych wniosków niż to uczyniły to sądy poprzednio orzekające. W szczególności, że zeznania świadków znajdują potwierdzenie w spisanim zakresie obowiązków pracowniczych J. B. znajdujących się w jego aktach osobowych.

W ocenie Sądu Okręgowego, podobnie należy ocenić zeznania świadka B. O.. Jej zeznania potwierdzają zakres czynności podobny do ustalonego w sprawie IV U 1219/12. Sprowadzał się on głównie do obsługi maszyny rozlewającej olej silnikowy do plastikowych pojemników. Nadto do obowiązków brygady należało etykietowanie pojemników oraz ich transport i układanie na paletach. Jakkolwiek Sąd Apelacyjny w Szczecinie zauważył, że zakres prac może one wypełniać dyspozycję określoną w dziale IV pkt 19 wykazu A Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, to podkreślił, iż okoliczność ta pozostaje bez znaczenia w świetle faktu, że okres zatrudnienia w tej firmie był niższy niż wymagane 15 lat.

Sąd I instancji oddalił wniosek o powołanie biegłego w celu wykazania ciężkich warunków w jakich odbywała się praca ubezpieczonego bowiem okoliczność ta co do zasady nie jest sporna. Nie ulega wątpliwości, że J. B. ciężko pracował w trudnym środowisku: zapyłonym i zanieczyszczonym. Podkreślić jednak trzeba, że dla uznania konkretnego rodzaju lub stanowiska pracy za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze decydujące znaczenie ma to, czy praca ta została wymieniona w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w tym w wykazach stanowiących załącznik do tego rozporządzenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 24 marca 2009 r., sygn. I PK 194/08, opubl. LEX nr 528152). Charakter pracy uznanej za wykonywaną w warunkach szczególnych wyróżnia kryterium merytoryczno-formalne, co oznacza, że z jednej strony za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się osoby zatrudnione przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, z drugiej zaś dotyczy to tylko stanowisk wymienionych w rozporządzeniu z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Praca która nie spełnia łącznie obu kryteriów nie uprawnia do emerytury w niższym wieku określonym w tym rozporządzeniu. (tak: wyrok Sądu Najwyższego 2009.02.10, II UK 199/08). Stąd wniosek ubezpieczonego nie był uzasadniony.

Mając na względzie przedstawione rozważania Sąd Okręgowy w Koszalinie uznał, że J. B. nie legitymuje się uprawnieniem do żądanej emerytury, bowiem nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych przez okres co najmniej 15 lat. W związku z tym oddalił jego odwołanie na mocy art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 kpc.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się ubezpieczony zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

— naruszenie przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2009 r. Nr 153 poz. 1227) w zw. z art. 2 ust. 1 i 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku

emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (zwanego dalej Rozporządzeniem) poprzez błędne przyjęcie, iż ubezpieczony nie wykonywał pracy w warunkach szkodliwych lub w szczególnym charakterze przez wymagany okres 15 lat, albowiem czynności, które podejmował w ramach swoich obowiązków w (...) w (...) Sp. z o.o. w K. nie mieszczą się w wykazie A załącznika do Rozporządzenia;

– naruszenie przepisów prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 kpc poprzez brak dokonania należytego i wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego wskutek nieuwzględnienia przy rozstrzygnięciu przedmiotowej sprawy dowodów w postaci:

a) świadectwa (...) wykonywania pracy w szczególnych warunkach;

b) zeznań świadka S. W. i B. O.;

z których to dowodów jednoznacznie wynika, iż ubezpieczony zarówno w (...) jak i (...) Sp. z o.o. w K. wykonywał pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, zaś czynności, które należały do jego obowiązków w tych zakładach pracy pozwalają na uznanie ich za czynności wskazane w Wykazie A załącznika do rozporządzenia, a ewentualne inne czynności (tak jak sporządzanie raportów dotyczących pracowników) ubezpieczony dokonywał poza godzinami pracy;

- naruszenie przepisów prawa procesowego, a w szczególności art. 278 § 1 kpc w zw. z art. 227 kpc, poprzez oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczności jak w uzasadnieniu odwołania w sytuacji, gdy dowód ten w oparciu o zeznania strony, świadków i fachową wiedzę biegłego sądowego pozwoliłby ustalić, czy prace rzeczywiście wykonywane przez ubezpieczonego w (...) w (...) spółka z o.o. w K. były pracami o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, oraz czy w konsekwencji należy zakwalifikować je do kategorii prac wymienionych w Wykazie A Załącznika do Rozporządzenia;

– naruszenie przepisów prawa procesowego, a w szczególności art. 328 § 2 kpc, poprzez:

a) brak ustosunkowania się przez Sąd I instancji i wyjaśnienia przyczyn nieuwzględnienia przy rozpatrywaniu przedmiotowej sprawy okresu stażu i służby wojskowej odbytej przez ubezpieczonego;

b) brak ustosunkowania się przez Sąd I instancji i wyjaśnienia czy okres pracy ubezpieczonego w (...) spółce z o.o. w K. można zaliczyć do okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jak również ograniczenie się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do argumentacji, iż nie miałyby to wpływu na treść rozstrzygnięcia.

Wskazując na powyższe podstawy ubezpieczony wniósł o

– zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania i przyznanie ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury;

– zasądzenie kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego wg norm przepisanych;

ewentualnie o:

– uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania apelacyjnego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji ubezpieczony wskazał, że w okolicznościach przedmiotowej sprawy spełnione zostały wszystkie warunki dla przyznania mu wcześniejszej emerytury. W istocie spór dotyczył rozstrzygnięcia, czy ubezpieczony we wskazanym w odwołaniu okresie i zakładach pracy – (...) w (...) spółce z o.o. w K. - wykonywał prace w szczególnych warunkach. Sąd bowiem oddalił odwołanie tylko i wyłącznie na tej podstawie, iż przyjął, że ubezpieczony nie wykazał wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach (4 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia

Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Skarżący wskazał, iż Sąd I instancji błędnie ocenił materiał dowodowy zgromadzony w przedmiotowej sprawie i wyciągnął niewłaściwe wnioski w zakresie rodzaju i charakteru obowiązków wykonywanych przez ubezpieczonego w okresie zatrudnienia. Ubezpieczony bowiem w odwołaniu od decyzji ZUS bardzo szczegółowo wskazał zakres obowiązków jakie wykonywał w czasie swojego zatrudnienia w (...) w K. oraz (...) spółce z o.o. w K.. Okoliczność, iż ubezpieczony rzeczywiście wykonywał wymienione przez siebie prace potwierdziły zeznania nowych świadków w osobie S. W. i B. O., z których wynika również, iż w Zakładach (...) w K. jak i (...) spółce z o.o. w K. ubezpieczony w pełnym wymiarze 8 godzin pracy oraz stale wykonywał obowiązki w warunkach szkodliwych w rozumieniu Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Apelujący wskazał, że wbrew stanowisku Sądu I instancji - tylko w części zeznania nowych świadków zbieżne są z zeznaniami świadków powołanych we wcześniejszym postępowaniu prowadzonym przez Sąd Okręgowy w Koszalinie w sprawie sygn. akt IV U 1219/12, zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wydanym w sprawie sygn. akt III AUa 140/13.

Skarżący podkreślił, że przesłanką oddalenia odwołania ubezpieczonego w sprawie sygn. akt IV U 1219/12, a następnie oddalenia apelacji przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie w sprawie sygn. akt III AUa 140/13 było stwierdzenie, iż prace wykonywane przez ubezpieczonego w (...) w K. nie można „zakwalifikować do prac w szczególnych warunkach zaliczanych do prac wskazanych pod poz. 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia — tj. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno- techniczny na oddziałach i wydziałach w których jako podstawowe wykonywane były prace wymienione, albowiem w spornym okresie oprócz czynności związanych stricte z nadzorem i kontrolą, ubezpieczony wykonywał także inne czynności, w tym administracyjno-biurowe, co wynika z zakresu jego obowiązków i zeznań świadka L. O.. O ile więc stosując bardzo korzystną dla ubezpieczonego interpretację można byłoby przyjąć, iż wykonując prace w P. w ramach części czasu pracy wykonywał czynności związane z nadzorem z i kontrolą, to nie czynił tego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy „ — str. 9 in fine i str. 10 uzasadnienia wyroku SA Szczecin z dnia 3.07.2013 r., sygn. akt III AUa 140/13. Tymczasem przesłuchiwani wówczas świadkowie w osobach m.in.: L. O., R. D., K. Ź. i M. S., nie określili, kiedy ubezpieczony wykonywał rzekome prace administracyjno-biurowe i w tym zakresie ich zeznania były niepełne — akta SO Koszalin, sygn. akt IV U 1219/12 i akta SA Szczecin IIIAUa 140/13.

Ubezpieczony wskazał, iż owszem, sporządzał raporty z pracy podległych mu pracowników, jednakże dokonywał tego poza godzinami pracy, przed lub po swojej zmianie. Jeżeli nawet przyjąć, iż ubezpieczony wykonywał jakiegokolwiek inne prace to należy wyraźnie zaznaczyć, iż stosownie do stanowiska sądów powszechnych doraźne i sporadyczne wykonywanie innych prac, niebędących pracami w warunkach szczególnych nie oznacza zerwania z dotychczasowym zakresem obowiązków. Nie jest też przerwą, która wyklucza stałość pracy —por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 4 lipca 2013 r., sygn. akt IIIAUa 467/2013.

Zdaniem apelującego, za bezzasadne należy również uznać w tym zakresie przyjęcie przez Sąd I instancji ustaleń dokonanych przez Sąd Okręgowy w Koszalinie w poprzedniej sprawie o sygn. akt IV U 1219/12 na podstawie pisemnego zakresu obowiązków ubezpieczonego w czasie jego pracy w (...), zwłaszcza na stanowisku starszego referenta technicznego. Ubezpieczony wbrew bowiem formalnemu nazewnictwu stanowisk pracy czynnie wykonywał obowiązki na halach produkcyjnych, który szczegółowy wykaz przedstawił w odwołaniu od decyzji ZUS. Sąd I instancji pominął przy tym okoliczność, iż sama nazwa stanowiska nie przesądza o tym, czy pracownik wykonywał pracę w warunkach szczególnych, czy też nie. Dla określenia czy dana praca wykonywana jest w warunkach szkodliwych i w szczególnym charakterze nie ma znaczenia nazwa stanowiska pracy, ale charakter faktycznie wykonywanych czynności — vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie sygn. akt I UK 337/03; wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 24 marca 2009 r., sygn. akt I PK

194/2008; wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 4 lipca 2013 r., sygn. akt II UK4]3/2012.

Ubezpieczony nadmienił, iż w ówczesnym czasie, kiedy panował inny ustrój polityczny, sztucznie tworzone były nowe stanowiska pracy, a osoby zatrudniane na tychże stanowiskach wykonywały z góry odmienne prace, niż wynikałoby to z pisemnego zakresu obowiązków ustalonego przez pracodawcę dla danego stanowiska. W związku z tym powoływanie się tylko i wyłącznie na pisemny zakres obowiązków pracownika nie może stanowić podstawy do stwierdzenia, iż ubezpieczony nie wykonywał prac kwalifikujących się do uznania ich za prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Mając na uwadze powyższe przepisy ubezpieczony za bezzasadne uznał pominięcie przy rozstrzygnięciu przedmiotowej sprawy przez Sąd I instancji załączonych do odwołania dokumentów, a w szczególności treści załączonego do odwołania świadectwa (...) wykonywania prac w szczególnych warunkach. Z powyższego dokumentu jednoznacznie wynika, iż ubezpieczony w (...) w K. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów Rozporządzenia.

W ocenie ubezpieczonego Sąd winien również ustosunkować się w przedmiocie zasadności twierdzeń ubezpieczonego, co do odbytego przez niego stażu i służby wojskowej i wskazać powody, dla których nie uwzględnił tych okresów przy ustalaniu prawa do wcześniejszej emerytury - czego nie uczynił.

W tym stanie rzeczy skarżący wniósł o uwzględnienie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja ubezpieczonego zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, iż postępowanie apelacyjne ma merytoryczny charakter i jest dalszym ciągiem postępowania rozpoczętego przed sądem pierwszej instancji. Zgodnie z treścią art. 378 § 1 k.p.c., sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Rozważając zakres kognicji sądu odwoławczego Sąd Najwyższy stwierdził, iż sformułowanie „w granicach apelacji” wskazane w tym przepisie oznacza, iż sąd drugiej instancji między innymi rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestaje na materiale zebrany w pierwszej instancji, ustala podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji oraz kontroluje poprawność postępowania przed sądem pierwszej instancji, pozostając związany zarzutami przedstawionymi w apelacji, jeżeli są dopuszczalne, ale biorąc z urzędu pod uwagę nieważność postępowania, orzeka co do istoty sprawy stosownie do wyników postępowania (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07, niepubl.). Dodatkowo należy wskazać, iż dokonane przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, sąd drugiej instancji może podzielić i uznać za własne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r., sygn. akt II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60). Może również zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu I instancji, i to zarówno po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, jak i bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania (por. uchwała składu 7 sędziów Izby Cywilnej z 23 marca 1999 r., sygn. akt III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7–8, poz. 124).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy prawidłowo zgromadził materiał dowodowy w przedmiotowej sprawie (przy czym Sąd Odwoławczy uzupełnił go o dodatkowe przesłuchanie ubezpieczonego oraz świadków K. M., R. Ł. oraz K. K.). Niemniej jednak jego analiza, oraz analiza dowodów przeprowadzonych przez Sąd II instancji, doprowadziła do przyjęcia przez Sąd Odwoławczy ustaleń całkowicie odmiennych, niż te, które zostały poczynione przez Sąd Okręgowy, a w konsekwencji do uznania, iż

ubezpieczonemu przysługuje prawo do wcześniejszej emerytury w związku z wykazaniem co najmniej 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Dodatkowo, Sąd Apelacyjny ustalił, co następuje:

W okresie od 1 lipca 1971r. do 31 lipca 1991r. J. B. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Zakładach (...) w K. kolejno na stanowiskach:

- stażysty,
- surowcowego od 12 stycznia 1974r. do 25 listopada 1975r.
- samodzielnego ekonomisty od 1 czerwca 1976r. do października 1976r.
- starszego referenta ds. wentylacji i klimatyzacji od 1 października 1976r. do 30 czerwca 1980r.
- brygadzysty przy odziarnianiu nasion od 1 lipca 1980r. do 31 lipca 1991 r.

W okresie od 27 grudnia 1973 r. do 12 stycznia 1974 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Wykonując obowiązki brygadzysty przy odziarnianiu nasion od 1 lipca 1980 r. do 31 lipca 1991 r. ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę wymienioną w wykazie A Dział XIV pkt 24 (kontrola jakości oraz dozór inżynieryjno-techniczny na wydziałach na których wykonywane są prace w warunkach szczególnych). Ubezpieczony pracował wówczas w pełnym wymiarze czasu pracy **wykonując czynności związane z jednoczesnym wykonywaniem pracy i nadzorem nad pracownikami zajmującymi się obróbką surowców włókienniczych i ich przędzeniem wymienioną w dziale VII poz. 1 wykazu A.** W ramach swoich obowiązków ubezpieczony stale przebywał na hali, na której pracownicy zajmowali się obróbką surowców włókienniczych, przydzielał pracownikom zadania, na bieżąco sprawdzał jakość wykonania prac, sprawdzał czy pracownicy prawidłowo korzystają sprzętu i przestrzegają zasad BHP. Brał również osobiście udział w pracach związanych z obróbką surowców włókienniczych i ich przędzeniem (zrzucał snopki słomy lnianej na stół podawczy do maszyny odziarniającej, rozcinał snopki słomy lnianej i podawał do maszyny odziarniającej, wiązał snopki po odziarnieniu, czyścił wiązacz, czyścił sita, grzebienie i osie maszyny odziarniającej, zsypywał nasiona na transporter w celu ich doczyszczania, pomagał przy belowaniu targanu, przy belowaniu plew itp.). Prace bezpośrednio przy nadzorze w miejscu wykonywania prac związanych z obróbką surowców włókienniczych ubezpieczony wykonywał co najmniej 8 godzin dziennie. W ramach nadzoru ubezpieczony wykonywał również prace związane z prowadzeniem dokumentacji związanej z wykonywanymi obowiązkami, tj. sporządzał raporty dzienne, wypełniał książki produkcyjne. Prace te miały marginalny charakter, wykonywane były przede wszystkim przed rozpoczęciem pracy lub po jej zakończeniu. W umowie o pracę z dnia 22.08.1985 r. wskazano wprost, że praca brygadzysty surowcowego jest praca w warunkach szczególnych, a po zakończeniu zatrudnienia wydano ubezpieczonemu świadectwo pracy w szczególnych warunkach obejmujących również ten ostatni okres pracy.

Dowód:- zeznania świadka S. W. w wersji elektronicznej oraz protokół k. 34v

- zeznania ubezpieczonego w wersji elektronicznej (k. 78) oraz protokół – k. 40v
- umowa z dnia 22 sierpnia 1985 r. oraz świadectwo pracy w warunkach szczególnych w aktach osobowych ubezpieczonego

W okresie od 7 września 1993 r. do 31 grudnia 1998 r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Ltd sp. z o.o. w K. na stanowisku operatora maszyn na wydziale olejów. W okresie tego zatrudnienia ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych świadcząc pracę związaną z przetwórstwem, magazynowaniem, przepompowywaniem, przeładunkiem, transportem oraz dystrybucją ropy naftowej i jej produktów wymienione w wykazie A dział IV poz. 19 pkt 14. Do obowiązków ubezpieczonego

należał nadzór nad pracami wykonywanymi na linii produkcyjnej do rozlewania olejów napędowych. Brał również osobiście udział w pracach przy rozlewaniu tych olejów. Do jego obowiązków należało w tym zakresie m.in. ustawianie linii produkcyjnych, nalewanie oleju silnikowego do pojemników za pomocą maszyny tzw. „nalewarki”, naklejanie etykietek na te pojemniki, ustawianie wagi, transport tych pojemników na zewnątrz zakładu. Do marginalnych obowiązków ubezpieczonego należało również prowadzenie ewidencji wykonanej produkcji. Praca ta miała charakter marginalny. Większość prac ubezpieczonego związana była z jego obecnością przy linii produkcyjnej, gdzie rozlewano oleje.

Dowód : zeznania świadka B. O. w wersji elektronicznej oraz protokół – k. 34v

- zeznania ubezpieczonego w wersji elektronicznej (k. 78, 117) oraz protokół – k. 40v

- pismo pracodawcy z 5.05.2015 r. – k. 76

- zeznania świadka K. M. w wersji elektronicznej oraz protokół – k. 107v

- zeznania świadka R. Ł. w wersji elektronicznej oraz protokół – k. 107v

Przystępując do rozpoznania niniejszej sprawy na wstępie Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że wprawdzie wniosek emerytalny ubezpieczonego J. B., inicjujący postępowanie przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych zakończone decyzją odmowną z dnia 31 stycznia 2014 r., nie jest wnioskiem pierwszorzadowym, lecz kolejnym, złożonym po wydaniu przez organ rentowy wcześniejszej decyzji z dnia 30 sierpnia 2012 r., odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury z obniżonego wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach, utrzymanej w mocy wyrokami Sądu Okręgowego – IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie z dnia 11 grudnia 2012 r. (sygn. akt IV U 1219/12) oraz Sądu Apelacyjnego – III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych – w Szczecinie z dnia 3 lipca 2013 r. (sygn. akt III AUa 140/13), niemniej jednak w ocenie Sądu Apelacyjnego w analizowanym postępowaniu brak było podstaw do oddalenia odwołania wyłącznie z powołaniem się na powagę rzeczy osądzonej, jak to uczynił Sąd Okręgowy. W ocenie Sądu Apelacyjnego w analizowanym przypadku wobec przedłożenia przez ubezpieczonego nowych dowodów, które nie były znane ani organowi rentowemu ani sądowi I i II instancji w postępowaniu dotyczącym wcześniej wydanej decyzji z dnia 30 sierpnia 2012 r. możliwa okazała się ponowna ocena prawa ubezpieczonego do dochodzonego świadczenia z uwzględnieniem okresu zatrudnienia uprzednio nieuznanego za pracę w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zarzut powagi rzeczy osądzonej prawomocnym wyrokiem sądowym nie zawsze wyklucza dopuszczalność ponownego rozpoznania sprawy o takie same świadczenia z ubezpieczenia społecznego (emeryturę lub rentę) pomiędzy tymi samymi stronami. W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że wyrok w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych nie ma powagi rzeczy osądzonej, jeśli dotyczy odmowy przyznania świadczenia z ubezpieczenia społecznego, a po jego uprawomocnieniu się organ rentowy wydał nową decyzję, opartą na nowych dowodach mających wpływ na ujawnienie rzeczywistego stanu faktycznego i jego prawidłową ocenę, gdyż wydanie nowej decyzji uprawnia ubezpieczonego do złożenia od niej odwołania i zobowiązuje sąd do sprawdzenia jej prawidłowości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1984 r., III URN 131/83, OSNCP 1984 nr 10, poz. 177). Podobnie w wyroku z dnia 8 lipca 2005 r., I UK 11/05 (OSNP 2006 nr 5-6, poz. 98) Sąd Najwyższy przyjął, że w odniesieniu do stosunków ubezpieczenia społecznego powaga rzeczy osądzonej ma walor szczególny, który ogranicza w istocie jej praktyczne znaczenie. Choć rozstrzygnięcia sądowe w tych sprawach ustalają treść łączącego strony stosunku prawnego w chwili wyrokowania, to nowe zdarzenia zachodzące po uprawomocnieniu się orzeczenia mogą spowodować przekształcenie treści praw i obowiązków stron stosunku ubezpieczenia społecznego, gdyż nie jest wykluczone spełnienie się lub upadek przesłanek materialnoprawnych prawa do świadczeń (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 3 października 1996 r., II UZP 18/96, OSNP 1997 nr 7, poz. 117, a poprzednio uchwałę z dnia 20 września 1978 r., II UZP 7/78, OSNCP 1979 nr 3 poz. 48 oraz wyrok z dnia 8 października 1986 r., II URN 182/86, OSNCP 1987 nr 12 poz. 212). Powaga rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 k.p.c. dotyczy tylko tych orzeczeń sądów ubezpieczeń społecznych, których podstawa faktyczna nie może ulec zmianie lub gdy odwołanie od decyzji organu rentowego zostało oddalone po stwierdzeniu niespełnienia prawnych warunków

do świadczenia wymaganych przed wydaniem decyzji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 r., II UK 61/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 371). Oznacza to, że wydanie przez organ rentowy nowej decyzji, także co do świadczenia będącego przedmiotem wcześniejszej decyzji i postępowania wcześniej zakończonego prawomocnym wyrokiem sądu, wszczętego w wyniku wniesienia od niej odwołania, uprawnia ubiegającego się o świadczenie do wniesienia kolejnego odwołania do sądu, a wszczęta w ten sposób sprawa cywilna nie jest sprawą o to samo świadczenie w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. Przepis ten daje podstawę do odrzucenia odwołania tylko wówczas, gdy zostało ono wniesione od decyzji już wcześniej zaskarżonej odwołaniem, które zostało oddalone prawomocnym wyrokiem. Natomiast odwołanie od nowej decyzji organu rentowego podlega merytorycznemu rozpoznaniu, zgodnie z zasadą przewidzianą w art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2007 r., I UK 266/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 79).

Podstawę prawną weryfikacji i wzruszalności decyzji organów rentowych stanowi przepis art. 114 ustawy o emeryturach i rentach, który przewiduje przypadki, w których możliwe jest ponowne ustalenie prawa do świadczeń emerytalno-rentowych na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji lub orzeczenia organu odwoławczego zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione nowe okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń. Ta norma prawna dopuszcza więc - na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu - ponowne rozpoznanie przez organ rentowy także sprawy, w której o prawie do świadczeń orzeczono prawomocnym wyrokiem sądowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 1993 r., II URN 64/92, OSNAPiUS 1994 Nr 2, poz. 46).

W wyroku z dnia 13 maja 2004 r., III UK 16/04 (niepublikowany), sformułowano tezę, że ujawnienie okoliczności, które istniały przed wydaniem decyzji przyznającej świadczenia emerytalne, uprawnia do wszczęcia postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczenia na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli okoliczności te mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Nie muszą to być okoliczności, na które osoba ubiegająca się o świadczenie nie mogła powołać się w poprzednim postępowaniu. Mogą to być także okoliczności, które powinny być znane organowi rentowemu przy dołożeniu minimum staranności, jednak na skutek błędu lub przeoczenia nie zostały uwzględnione w poprzednim postępowaniu. W uzasadnieniu tego twierdzenia wskazano m.in., że decyzja w sprawie świadczeń nie ma charakteru ostatecznego, gdyż w przeciwnym wypadku zainteresowany nie mógłby ubiegać się o świadczenia, których uprzednio mu odmówiono, jeżeli w wyniku błędu, zaniedbania lub nieznanomości przepisów nie powołał się na okoliczności uprawniające go do świadczenia.

Przesłanka ponownego ustalenia prawa do świadczeń w postaci przedłożenia nowych dowodów dotyczy z kolei zasadniczo naprawy prawnoprocesowych wad decyzji rentowych związanych z tokiem postępowania sądowego (K. Antonów, *Ponowne*, s. 67). W kontekście omawianego warunku można było zauważyć w doktrynie rozbieżność poglądów co do tego, czy "przedłożenie nowych dowodów" może być rozumiane przez pryzmat jednej z podstaw wznowienia postępowania administracyjnego (art. 145 § 1 pkt 5 KPA), to znaczy gdy wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe dowody istniejące w dniu wydania decyzji, nieznanne organowi, który wydał decyzję (tak K. Ślęzak, *Głosa do uchwały SN z 30.7.2003 r., III UZP 7/03, OSP 2004, Nr 7-8, s. 366; przeciwnie natomiast R. Babińska, Wzruszalność*, s. 119-122). Obecnie za dominujący należy uznać pogląd, że wyrażeniu temu należałoby nadać znaczenie odrębne, obejmujące zarówno przypadki ujawnienia dowodów istniejących przed wydaniem decyzji, jak i zgłoszenia dowodów uzyskanych po wydaniu decyzji, pod warunkiem że wynikają z nich fakty uwzględniane w decyzji (R. Babińska, *Wzruszalność*, s. 123). Przedstawione nowe dowody w sprawie, których wiarygodność nie budzi wątpliwości, mogą prowadzić do uznania, że dotychczasowe dowody okazały się niewiarygodne (por. uchw. SN z 5.6.2003 r., III UZP 5/03, OSNP 2003, Nr 18, poz. 442, s. 850; wyr. SN z 20.5.1997 r., II UKN 128/97, OSNAPiUS 1998, Nr 6, poz. 192; wyr. SN z 14.4.2000 r., II UKN 500/99, OSNAPiUS 2001, Nr 20, poz. 623). W praktyce oznacza to, że przez pryzmat nowych dowodów dochodzi do oceny dowodów dotychczasowych (K. Kolański, *Rozpoznawanie*, s. 23). Ponowna ocena dowodów musi jednak zostać wywołana nowymi dowodami w sprawie (wyr. SN z 28.1.2004 r., II UK 228/03, OSNP 2004, Nr 19, poz. 341; wyr. SN z 12.12.2008 r., II UK 112/08, *Legalis*), które nakazują uznać, że dotychczasowe dowody okazały się fałszywe bądź nieprawdziwe.

Reasumując jeżeli zatem zostaną spełnione przesłanki określone w art. 114 ustawy emerytalnej, tj. wnioskodawca powoła nowe okoliczności lub przedstawi nowe dowody mające znaczenie dla oceny jego prawa do świadczenia organ rentowy, a w przypadku wniesienia odwołania od negatywnej decyzji tego organu – sąd ubezpieczeń społecznych może dokonać odmiennych niż w poprzednim postępowaniu sądowym ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy i tę nową podstawę faktyczną roszczeń ubezpieczonego poddać ocenie w świetle przepisów prawa materialnego normujących warunki nabywania uprawnień emerytalnych lub rentowych. Na tym polega specyfika spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych. Wypada przy tym dodać, że nowym dowodem może być wszystko co wpływa na prawo wnioskodawcy do świadczenia, w tym dowód z zeznań świadków. Przy czym w tym miejscu należy zaakcentować dodatkowo, że ponowny wniosek o wznowienie postępowania na podstawie art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, złożony po wydaniu prawomocnego wyroku w sprawie ponownego rozpoznania sprawy w wyżej wskazanym trybie, podlega rozpoznaniu przez sąd w zakresie wystąpienia nowych dowodów lub ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, a po uprawomocnieniu się poprzedniego wyroku

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że w kontekście przedmiotu rozstrzygnięcia w sprawie IV U 1219/12, wbrew twierdzeniom Sądu I instancji przyjąć należało, że ubezpieczony złożył skuteczny wniosek o świadczenie w trybie art. 114 ustawy o emeryturach i rentach. Z treści odwołania od decyzji z dnia 31 stycznia 2014 r., jak i samego wniosku ubezpieczonego z dnia 13 stycznia 2014 r. (data wpływu do ZUS), wynika bowiem jednoznacznie, że ubezpieczony aktualnie powołał się na dowód z zeznań świadków K. K., R. Ł., S. W., B. O., K. M., którzy mieli zeznawać na temat okoliczności, które nie były znane ani organowi rentowemu ani sądom w postępowaniu dotyczącym wcześniej wydanej prawomocnej decyzji z dnia 30 sierpnia 2012 r., odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury z obniżonego wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach, utrzymanej w mocy wyrokami Sądu Okręgowego – IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Koszalinie z dnia 11 grudnia 2012 r. (sygn. akt IV U 1219/12) oraz Sądu Apelacyjnego – III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych – w Szczecinie z dnia 3 lipca 2013 r. (sygn. akt III AUa 140/13). W ocenie Sądu Apelacyjnego – wbrew stanowisku Sądu I instancji - zaproponowany aktualnie przez ubezpieczonego materiał dowodowy okazał się wystarczający aby skutecznie podważyć wcześniejsze ustalenie organu rentowego oraz sądów w sprawie VI U 1219/12 częściowo odnośnie okresu zatrudnienia ubezpieczonego (...) oraz w całości odnośnie okresu jego zatrudnienia w (...) Ltd sp. z o.o. w K..

Podkreślenia przy tym wymaga, że co prawda w sprawach VI U 1219/12 oraz III AUa 140/13 Sąd Okręgowy, a następnie Sąd Apelacyjny jednoznacznie wskazały, że brak jest podstaw do uznania okresu zatrudnienia w (...) w K. od 1 lipca 1971 r. do 31 lipca 1991 r. za okres pracy w warunkach szczególnych, niemniej jednak należy zaakcentować, że w omawianych sprawach Sądy nie zakwestionowały co do zasady możliwości przyjęcia, iż w okresie zatrudnienia w P. ubezpieczony wykonując czynności związane z nadzorem i kontrolą pracował w warunkach szczególnych. Ubezpieczonemu odmówiono jednak uwzględnienia w stażu pracy w warunkach szczególnych wnioskowanego okresu wobec przyjęcia, że w czasie tego zatrudnienia oprócz czynności związanych stricte z nadzorem i kontrolą na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane były prace w warunkach szczególnych, ubezpieczony wykonywał także inne czynności, w tym szereg czynności administracyjno-biurowych podczas których nie był narażony na szkodliwe czynniki w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej. Co istotne z ustalonego przez Sąd Okręgowy w sprawie IVU 1219/12 stanu faktycznego wynikało, że w zakresie okresu zatrudnienia ubezpieczonego w P. w latach 1971-1991 sąd ten skupił się de facto wyłącznie na ustaleniach dotyczących obowiązków ubezpieczonego w początkowym okresie przedmiotowego zatrudnienia, w szczególności na obowiązkach ubezpieczonego wykonywanych na stanowisku starszego referenta ds. wentylacji i klimatyzacji w okresie od 1 października 1976 r. do 30 czerwca 1980 r. wskazując, że do obowiązków ubezpieczonego na tym stanowisku należało między innymi kierowanie działalnością w zakresie planowania, organizacji, nadzoru, kontroli i analizy pracy urządzeń instalacji odpylających, instalacji transportów pneumatycznych, instalacji nawiewnej, nagrzewczej, wyciągowej, klimatyzacji itp., nadzór nad obsługą konserwacją, remontami dla utrzymania tych urządzeń w stałej gotowości ruchowej nadzór nad remontami tych urządzeń, ustalanie wytycznych do rekonstrukcji i modernizacji tych urządzeń, opracowywanie planów zaopatrzenia części zamiennych, zamawianie potrzebnych urządzeń współpraca z organami kontroli środowiska, opracowywanie

szczegółowych instrukcji eksploatacji i obsługi urządzeń, udział w komisjach awaryjnych, ustalanie wspólnie z przedstawicielami biur projektowych z zakresu dokumentacji technicznej. Aktualnie zaś ubezpieczony powołując się na nowe dowody domaga się przede wszystkim ustalenia, że w warunkach szczególnych w czasie zatrudnienia w P. pracował w okresie od 22 sierpnia 1980 r. do końca zatrudnienia zajmując stanowisko brygadzysty surowcowego (co wynika wprost z treści jego go odwołania od decyzji z dnia 31.01.2014 r.). Odnośnie zaś tego okresu we wcześniejszym postępowaniu sądowym nie poczyniono jednoznacznych ustaleń.

Odnośnie zaś okresu zatrudnienia w (...) Ltd sp. z o.o. w K. od dnia 26 lutego 1993 r. do 31 grudnia 1998 r. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że co prawda możliwość uznania tego okresu za okres pracy w warunkach szczególnych była również przedmiotem postępowania sądowego w sprawie IV U 1219/12, jednakże nie przesądzono wówczas o braku możliwości uznania okresu zatrudnienia J. B. w (...) Ltd sp. z o.o. w K. od dnia 26 lutego 1993 r. do 31 grudnia 1998 r. za okres pracy w warunkach szczególnych. Co prawda Sąd Okręgowy w Koszalinie w uzasadnieniu wyroku z dnia 11.12.2012 r. wydanego w sprawie IVU U 1219/12 wskazał, że na podstawie zebranego materiału dowodowego uznał, że również w okresie zatrudnienia w (...) Ltd sp. z o.o. w K. ubezpieczony nie zajmował się stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracami, o których mowa w wykazie A dziale IV pkt 19 rozporządzenia. Prawdopodobnie tego rozstrzygnięcia została poddana ocenie Sądu Apelacyjnego, który wprawdzie wyrokiem z dnia 3 lipca 2013 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 140/13 oddalił apelację ubezpieczonego, jednocześnie jednak w uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia - odnośnie okresu zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Ltd sp. z o.o. w K. od dnia 26 lutego 1993 r. do 31 grudnia 1998 r. - wskazał, że podziela argumentację ubezpieczonego, że możliwe byłoby ewentualne uzupełnienie materiału dowodowego celem rozważenia możliwości zaliczenia tego okresu do prac mieszczących się w dziale IV pkt 19 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia RM z 7.02.1983 r. Okresu tego zatrudnienia nie doliczono do stażu ubezpieczeniowego J. B. w warunkach szczególnych wyłącznie z tej przyczyny, że nie miałyby to wpływu na rozstrzygnięcie, albowiem okres tego zatrudnienia był krótszy niż wymagane 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Mając na uwadze powyższe, należało uznać, że odnośnie okresu zatrudnienia w (...) Ltd sp. z o.o. w K. Sąd Apelacyjny w sprawie o sygn. akt III AUa 140/13 nie rozstrzygnął ostatecznie ani o możliwości doliczenia tych okresów do stażu ubezpieczeniowego ani o braku podstaw do zaliczenia tych okresów do tego stażu. Tym samym, zdaniem Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, w analizowanym postępowaniu brak było podstaw do uznania, że zachodzi powaga rzeczy osądzonej odnośnie możliwości zaliczenia do stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych okresów pracy w (...) Ltd sp. z o.o. w K..

Reasumując powyższe rozważania, należy stwierdzić, że w sytuacji, gdy występując z kolejnym wnioskiem o przyznanie emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych ubezpieczony powołał się na nowe dowody na podstawie których możliwe okazało się ustalenie, że ubezpieczony wbrew wcześniejszym ustaleniom niewątpliwie w warunkach szczególnych pracował w okresie zatrudnienia w (...) w K. na stanowisku brygadzysty surowcowego od 22 sierpnia 1980 r., jak również w takich warunkach pracował w okresie zatrudnienia w (...) Ltd sp. z o.o. w K. od dnia 26 lutego 1993 r. do 31 grudnia 1998 r., a w uprzednim postępowaniu sądy obu instancji nie poczyniły de facto ustaleń w zakresie wskazanych okresów zatrudnienia, brak było podstaw do oddalenia odwołania wyłącznie z powołaniem się na powagę rzeczy osądzonej. Oznacza to w konsekwencji, że powoływanie się w analizowanym przypadku na powagę rzeczy osądzonej prawomocnym wyrokiem jest bezpodstawne w okolicznościach sprawy, uzasadniających - w ocenie Sądu Apelacyjnego - ponowne ustalenie prawa do tych świadczeń w trybie art. 114 ustawy o emeryturach i rentach.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przywołanie przez ubezpieczonego nowych argumentów pozwoliło na uznanie, że ubezpieczony pracował w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia w (...) w K. na stanowisku brygadzysty surowcowego od 22 sierpnia 1980 r. do 31 lipca 1991r., jak również w okresie zatrudnienia w (...) Ltd sp. z o.o. w K. od dnia 26 lutego 1993 r. do 31 grudnia 1998 r.

Wykaz prac zaliczanych do prac w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze zamieszczony został w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Przepis

§ 4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi przy tym, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W myśl przepisu § 2 powołanego aktu prawnego, okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o którym mowa stwierdza przy tym zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 cytowanego rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

W załączniku do powyższego rozporządzenia, w wykazie A dział VII dotyczącym prac wykonywanych w przemśle lekkim pod pozycją 1 wskazano, że pracami w szczególnych warunkach są prace związane z obróbką surowców włókienniczych i ich przedziecie. Z kolei w dziale IV, dotyczącym prac chemii pod pozycją 19 wskazano, że pracami w szczególnych warunkach są „Przetwórstwo, magazynowanie, przepompowywanie, przeładunek, transport oraz dystrybucja ropy naftowej i jej produktów”, zaś pod pozycją 40 wymieniono „Prace magazynowe, załadunkowe, rozładunkowe, transport oraz konfekcjonowanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych”. Natomiast w dziale XIV, dotyczącym prac różnych, pod pozycją 24 wskazano, że pracą w warunkach szczególnych jest praca polegająca na „kontrolu międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozoru inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”.

Rozporządzenie z 7 lutego 1983r. jest aktem prawa powszechnego, odnoszącym się do pracowników wszystkich branż. Dodatkowo, w przepisie § 1 ust. 2 zamieszczono jednak upoważnienie dla właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz centralnych związków spółdzielczych do ustalenia - w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych - w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowisk pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B. W praktyce upoważnienie to oznacza jednak tylko tyle, że poszczególni ministrowie mogą ewentualnie doprecyzować rodzaje owych stanowisk pracy. W przypadku branży, w jakiej zatrudniony był ubezpieczony, określenia stanowisk pracy, na których wykonywana jest praca w warunkach szczególnych dokonał Minister Przemysłu Chemicznego i Lekkiego w zarządzeniu nr 7 z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego. W załączniku nr 1 do tego zarządzenia, w dziale nr IV pod pozycją 19 doprecyzowano, że do prac związanych z przetwórstwem, magazynowaniem, przepompowywaniem, przeładunkiem, transportem oraz dystrybucją ropy naftowej oraz jej produktów należą m.in. prace aparaturowego, zestawacza mieszanek i roztworów, operatora urządzeń chłodniczych, operatora urządzeń oddzielających, operatora pomp i sprężarek, operatora urządzeń rozdrabniających, sortujących i granulujących, operatora urządzeń dozujących, formujących i pakujących, maszynisty urządzeń przeładunkowych i układających, wagowego, pakowacza, robotnika transportowego i magazynowego, sprzątacza produkcyjnego. W dziale nr IV pod pozycją 40 doprecyzowano natomiast, że do prac magazynowych, załadunkowych, rozładunkowych, transportowych oraz przy konfekcjonowaniu surowców, półproduktów i wyrobów gotowych - pylistych, toksycznych, żrących, parzących i wybuchowych są prace wykonywane na stanowiskach m.in. zestawacza mieszanek i roztworów, operatora pomp i sprężarek, operatora urządzeń dozujących, formujących i pakujących, operatora urządzeń rozdrabniających, sortujących i granulujących, operatora wózka, maszynisty urządzeń przeładunkowych i układających, wagowego, konfekcjonera, magazyniera, pakowacza. Z kolei w dziale VII dotyczącym prac w przemyśle lekkim wskazano, że pracą w warunkach szczególnych przy obróbce surowców włókienniczych i ich przedziecie jest m.in. praca na stanowiskach: pomocnik w oddziale produkcyjnym, robotnik transportu wewnętrznego, konserwator maszyn i urządzeń, nastawiacz maszyn, belowacz włókna, szmat i odpadów, odziarniacz. Natomiast w dziale XIV pod pozycją 24 wskazano, że przez „kontrolę międzyoperacyjną, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach,

w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” należy rozumieć stanowiska pracy, na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie (stała praca w warunkach, w których nie są zachowane higieniczne normy pracy).

W ocenie Sadu Apelacyjnego zaproponowany aktualnie przez ubezpieczonego materiał dowodowy dawał podstawy do przyjęcia, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w (...) Zakładach (...) w K. na stanowisku brygadzysty przy odziarnianiu nasion od 1 lipca 1980 r. do 31 lipca 1991 r. była pracą w warunkach szczególnych. Szczegółowa analiza zakresu obowiązków ubezpieczonego na stanowisku brygadzysty surowcowego, w oparciu o oparciu o zeznania ubezpieczonego oraz świadka S. W., którym Sąd w pełni dał wiarę, pozwoliła bowiem na ustalenie, iż w ramach zajmowanego stanowiska ubezpieczony wykonywał wyłącznie czynności związane bezpośrednio z nadzorem przy wykonywaniu prac przez pracowników zatrudnionych bezpośrednio przy obróbce surowców włókienniczych i ich przedzeniu a także sam bezpośrednio wykonywał te czynności jako brygadzysta pracujący. Do obowiązków ubezpieczonego na stanowisku brygadzysty należało m.in. bieżące kierowanie załogą, organizowanie pracy podległej grupy pracowników, utrzymanie w pełnej sprawności urządzeń do odziarniania. Na stanowisku brygadzysty ubezpieczony miał przy tym zbliżone obowiązki do obowiązków pracownika zajmującego się obróbką surowców włókienniczych. Mianowicie w ramach swoich obowiązków ubezpieczony zrzucał snopki słomy lnianej na stół podawczy do maszyny odziarniającej, rozcinał snopki słomy lnianej i podawał do maszyny odziarniającej, wiązał snopki po odziarnieniu, czyścił wiązacze, czyścił sita, grzebienie i osie maszyny odziarniającej, zsypywał nasiona na transporter w celu ich doczyszczania, pomagał przy belowaniu targanu, przy belowaniu plew itp. Z zeznań ubezpieczonego oraz świadka S. W., wynika przy tym, że powyższe obowiązki nadzorcze ubezpieczony wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy. Zarówno zeznania ubezpieczonego jak i świadka w pełni zasługują na wiarę. Świadek jest osobą obcą w stosunku do ubezpieczonego i nie ma interesu w tym aby narażać się na ewentualną odpowiedzialność karną za składanie fałszywych zeznań. Co istotniejsze, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w warunkach szczególnych znajduje potwierdzenie w jego aktach osobowych, gdyż wynika zarówno z umowy powierzającej ubezpieczonemu stanowisko brygadzysty odziarniania jak i również z wydanego mu świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Dokumenty te nie zostały zakwestionowane przez żadną ze stron i zostały sporządzone bezpośrednio w okresie wykonywania przez ubezpieczonego pracy i zaraz po jej zakończeniu.

Nie uszło przy tym uwadze Sądu, że w zakresie swych obowiązków ubezpieczony – zatrudniony jako brygadzysta – wykonywał również prace związane z prowadzeniem dokumentacji związanej z wykonywanymi obowiązkami, tj. sporządzał raporty dzienne, wypełniał książki produkcyjne. Z wyjaśnień ubezpieczonego oraz świadka S. W. wynikało jednak, że prace te miały marginalny charakter, wykonywane były przede wszystkim przed rozpoczęciem pracy lub po jej zakończeniu. Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny uznał, że wobec wykazania marginalnego charakteru prac biurowych wykonywanych przez ubezpieczonego w omawianym okresie zatrudnienia okoliczność ta nie mogła mieć wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, zwłaszcza, że ubezpieczony nie dysponował żadnym odrębnym pomieszczeniem biurowym tylko wszystkie te czynności wykonywane były przy biurku umiejscowionym na hali. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nawet bowiem przy przyjęciu, że ubezpieczony wykonywał pewne czynności w warunkach nienarażających bezpośrednio na szkodliwe dla zdrowia nie oznacza to jeszcze, iż ubezpieczony nie wykonywał czynności „dozoru inżynierijno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie” w pełnym zakresie czasu pracy. Sąd zwrócił przy tym uwagę, że Sąd Najwyższy rozstrzygał już wielokrotnie problem zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach czynności biurowych pracowników wymienionych w poz. 24 działu XIV Wykazu A załącznika do rozporządzenia. W wyroku z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09 (LEX nr 509022) Sąd Najwyższy stwierdził, że czynności dozoru inżynierijno-technicznego lub kontroli, wymienione w poz. 24 działu XIV wykazu A załącznika do rozporządzenia, to czynności wykonywane w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim dozorze i kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Odstępstwa od tej reguły mogą dotyczyć czynności ściśle związanych ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część lub innych krótkotrwałych przerw w narażeniu na działanie takich czynników spowodowanych np. udziałem w koniecznym szkoleniu. W wyroku z dnia 24 września 2009 r. (II UK 31/09, LEX nr 559949) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że jeśli czynności ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynierijno-technicznego wykonywane są stale i w pełnym wymiarze

czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji. Czym innym jest bowiem wykonywanie czynności administracyjno-biurowych ściśle związanych ze sprawowaniem dozoru inżynieryjno-technicznego, a czym innym wykonywanie w ramach zakresu obowiązków również innych czynności, niemających związku z wykonywaniem bezpośredniego dozoru nad procesem produkcji. Wykonywanie takich czynności w ramach zakresu obowiązków na danym stanowisku pracy uniemożliwia sprawowanie dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a w konsekwencji wyłącza zaliczenie takiego okresu zatrudnienia do pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie w wyroku z dnia 11 marca 2009 r. (sygn. akt II UK 243/08. Lex nr 550990) Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorcze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem. Odróżnić jedynie należy czynności administracyjno - biurowe ściśle związane ze sprawowanym dozorem inżynieryjno - technicznym, stanowiące jego immanentną cechę, od czynności, które nie pozostają w żadnym związku z tym dozorem i stanowią dodatkowe obowiązki. Identyczny pogląd wyraził Sąd Najwyższy wyroku z dnia 30 stycznia 2007 r., I UK 195/07 (LEX nr 375610). Wynika więc z powyższego, że pomimo wykonywania pewnych czynności w warunkach nienarażających bezpośrednio na szkodliwe dla zdrowia czynniki, można uznać, że dana osoba wykonuje pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jeżeli są to czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego immanentną cechę (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 marca 2010 r., II PK 258/09 oraz wyrok z dnia 17 stycznia 2012 r. I UK 189/11). Ponadto w wyroku z dnia 5 października 2011 r., II UK 48/11 Sąd Najwyższy przyjął, że zaliczenie okresu pracy do uprawnień przewidzianych w rozporządzeniu nie jest uzależnione od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni nadzór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji (zob. także powołane tam orzeczenia Sądu Najwyższego). Jak zatem widać w orzecznictwie Sądu Najwyższego doszło do wykształcenia jednolitego poglądu o możliwości przyjęcia, że praca jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, pomimo wykonywania niektórych czynności w warunkach niewystępowania bezpośredniego narażenia na szkodliwe czynniki dla zdrowia.

W wyniku tak poczynionych ustaleń faktycznych i na tle dokonanych rozważań prawnych, koniecznym było uznanie – przy wzięciu pod uwagę zasad doświadczenia życiowego oraz logiki - iż w okresie zatrudnienia na stanowisku brygadzysty przy odziarnianiu nasion od 1 lipca 1980r. do 31 lipca 1991r. w (...) Zakładach (...) w K.- ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych (wykonując prace wskazane pod pozycją 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie – w niniejszym stanie faktycznym były to prace wymienione w dziale VII tegoż wykazu pozycją 1”).

Skuteczne okazały się również zarzuty apelacji zmierzające do wykazania braku dokonania należytego i wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego w zakresie prawidłowości decyzji organu rentowego w części odmawiającej uwzględnienia w stażu pracy ubezpieczonego dodatkowo okresu zatrudnienia w (...) Ltd sp. z o.o. w K. od dnia 26 lutego 1993 r. do 31 grudnia 1998 r.

Dla porządku odnosząc się do argumentacji Sądu I instancji, wskazać należy, że w analizowanym przypadku brak było podstaw do oddalenia wniosku ubezpieczonego w zakresie żądania uwzględnienia w jego stażu pracy w warunkach szczególnych przedmiotowego okresu zatrudnienia z powołaniem się na powagę rzeczy osądzonej. Jak już bowiem

wyżej wskazano odnośnie okresu zatrudnienia w (...) Ltd sp. z o.o. w K. co prawda możliwość uznania tego okresu zatrudnienia była również przedmiotem postępowania sądowego w sprawie IV U 1219/12, jednakże nie przesądzono wówczas ostatecznie o braku możliwości uznania okresu zatrudnienia J. B. w (...) Ltd sp. z o.o. w K. od dnia 26 lutego 1993 r. do 31 grudnia 1998 r. za okres pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy (uzupełniony w postępowaniu apelacyjnym o dowód z zeznań ubezpieczonego oraz świadków K. M. i R. Ł.) dawał podstawy do przyjęcia, że w okresie omawianego zatrudnienia ubezpieczony niewątpliwie pracował w warunkach szczególnych. Z zeznań tych osób, który Sąd Apelacyjny również dał w pełni wiarę, wynikało bowiem jednoznacznie, że w okresie tego zatrudnienia ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych świadcząc pracę związaną z przetwórstwem, magazynowaniem, przepompowywaniem, przeladunkiem, transportem oraz dystrybucją ropy naftowej i jej produktów wymienione w wykazie A dział IV poz. 19 pkt 14. Ubezpieczony był zatrudniony jako operator maszyny dozującej a do jego obowiązków należał również bezpośredni nadzór nad pracami wykonywanymi na linii produkcyjnej do rozlewania olejów napędowych. Brał również osobiście udział w pracach przy rozlewaniu tych olejów. Do jego obowiązków należało w tym zakresie m.in. ustawianie linii produkcyjnych, nalewanie oleju silnikowego do pojemników za pomocą maszyny tzw. „nalewarki”, naklejanie etykietek na te pojemniki, ustawianie wagi, transport tych pojemników na zewnątrz zakładu. Do obowiązków ubezpieczonego należało również prowadzenie ewidencji wykonanej produkcji. Praca ta miała jednak charakter marginalny. Większość prac ubezpieczonego związana była z jego obecnością przy linii produkcyjnej, gdzie rozlewano oleje.

Świadkowie zeznający w sprawie są osobami obcymi wobec ubezpieczonego i również trudno przypuszczać, że narażaliby się na ewentualną odpowiedzialność za składanie fałszywych zeznań tylko w celu umożliwienia ubezpieczonemu pobierania emerytury.

W wyniku tak poczynionych ustaleń faktycznych i na tle dokonanych rozważań prawnych, koniecznym było uznanie iż również w okresie zatrudnienia w (...) Ltd sp. z o.o. w K. od dnia 26 lutego 1993 r. do 31 grudnia 1998 r. ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych (wykonując prace wskazane pod pozycją 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. „kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie - w niniejszym stanie faktycznym były to prace wymienione w dziale IV tegoż wykazu pozycją 19 i 40)”, a więc – w konsekwencji- że legitymuje się on okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych (łącznie z uznanym okresem zatrudnienia od 1 lipca 1980 r. do 31 lipca 1991 r. w (...) Zakładach (...) w K.) przekraczającym 15 lat.

Nie zmienił tych ustaleń fakt, że zakład pracy odmówił ubezpieczonemu wydania świadectwa pracy w warunkach szczególnych opierając się wyłącznie na błędnej opinii pracownika BHP, który nie był zatrudniony wówczas gdy zakład pracy zajmował się rozlewaniem olejów. Świadek ten zeznał, że wyłącznie w jego ocenie rozlewanie olejów nie jest pracą w warunkach szczególnych, co pozostaje w sprzeczności cytowanym rozporządzeniem. W judykaturze utrwalone jest już stanowisko, że sam fakt niewydania przez pracodawcę świadectwa pracy nie przesądza o niewykonywaniu tej pracy, jeśli z ustaleń sądu wynikają okoliczności przeciwne.

W myśl przepisu art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej - świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2. Prawo do emerytury, o której mowa w art. 184 ustawy emerytalnej powstaje z chwilą spełnienia wszystkich warunków wskazanych w tym przepisie, tj. w momencie wykazania: stosownego wieku, wymaganego stażu ubezpieczeniowego ogólnego i szczególnego, nie przystąpienia do OFE i rozwiązania stosunku pracy.

Mając na względzie powyższe, Sąd Odwoławczy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do wcześniejszej emerytury.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeciono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 6 ust 3, § 12 ust. 1 pkt 2 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 490). Wysokość przysługującego pełnomocnikowi ubezpieczonego wynagrodzenia ustalono na podstawie § 6 ust. 3, w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 i § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (60 złotych w pierwszej instancji, 120 złotych w drugiej instancji oraz 30 złotych tytułem zwrotu opłaty od apelacji).